

Dina Rubina'nın "Çingene" Adlı Öyküsünde Büyülü Gerçekçiliğin İzleri

Traces of Magical Realism in Dina Rubina's Story 'Gypsy'

Öz

İmge KINA*

*Dr. Öğretim Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Artvin, Türkiye.
e-posta: imge_kina.artvin.edu.tr
ORCID: [0000-0002-3321-2785](https://orcid.org/0000-0002-3321-2785)
ROR ID: ror.org/02wcpmn42

Gönderilme Tarihi / Received Date
28.04.25
Kabul Tarihi / Accepted Date
23.10.25
Yayın Tarihi / Publication Date
21.03.2026

Atıf/Citation: Kina, İ., Dina Rubina'nın "Çingene" Adlı Öyküsünde Büyülü Gerçekçiliğin İzleri
Dil ve Edebiyat Araştırmaları, 33, 1-8
doi.org/10.30767/diledeara.1685723

Hakem Değerlendirmesi:

İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme.

Çıkar Çatışması:

Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek:

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review:

Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest:

The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support:

The author declared that this study has received no financial support

Dil ve Edebiyat Araştırmaları

Dergimizde yayımlanan makaleler CC-BY-NC-ND lisansı altında açık erişim olarak yayımlanmaktadır.

Language and Literature Studies

The articles published in our journal are published as open access under the CC-BY-NC-ND license.
tded.org.tr | 2025

Latin Amerika kökenli bir oluşum olan büyülü gerçekçilik terimi, tarihte ilk kez Alman sanat eleştirmeni Franz Roh tarafından kullanılır. Terimin edebiyat alanında ise ilk kez İtalyan yazar Massimo Bontempelli tarafından kullanıldığı bilinir. Genel anlamda gerçek ile mistik olanı bağdaştırarak doğüstü olayları anlatan, folklorik öğelere, halk anlatılarına yer veren ve fantastik unsurlar barındırmasıyla bilinen terimin izlerine özellikle çağdaş edebiyat eserlerinde rastlanır. Terim, araştırmacılar tarafından metin içinde mitolojik unsurları kullanarak gerçek ile gerçek dışının iç içe geçip sıradanlaşması olarak da ifade edilir. Batıl inanışların, efsanelerin, masalların ortaya çıkardığı büyülü anlatım tarzından hareketle, kurgulanan eserlerin olağanlığı ve okuyucuya gündelik hayatın bir parçası gibi gelmesi terimin gerçekçilik ile ilişkisini ortaya koyar. Çalışmamızda Dina Rubina'nın "Çingene" adlı öyküsü büyülü gerçekçilik teriminin özellikleri açısından analiz edilmiştir. Ele aldığımız eserde yer alan gerçek dışı ve mistik durumlar, kehanette bulunma gibi folklorik öğeler, gerçekleştiren beddualar, ileri ve geri zaman akışı, çok sesli anlatı gibi terime dair yapılar vurgulanarak eserin büyülü gerçekçilik türüne uygun özellikleri gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rus edebiyatı, Büyülü gerçekçilik, Dina Rubina, Mistizm, Çingene.

Abstract

The term magical realism, a formation of Latin American origin, was first used in history by the German art critic Franz Roh. It is known that the term was first used in literature by the Italian writer Massimo Bontempelli. In general terms, the traces of the term, which describes supernatural events by reconciling the real and the mystical, includes folkloric elements, folk narratives and is known for containing fantastic elements, are found especially in contemporary works of literature. The term is also expressed by researchers as the intertwining and ordinaryisation of the real and the unreal by using mythological elements in the text. Based on the magical narrative style created by superstitions, legends and fairy tales, the ordinariness of the fictionalised works and the fact that they seem like a part of everyday life to the reader reveals the relationship of the term with realism. In our study, Dina Rubina's story 'Gypsy' is analysed in terms of the characteristics of the term magical realism. Unreal and mystical situations, folkloric elements such as prophesying, curses, forward and backward time flow, polyphonic narrative, etc. are emphasised and the characteristics of the work suitable for the magical realism genre are shown.

Keywords: Russian literature, Magical realism, Dina Rubina, Mysticism, Gypsy.

Giriş

XX. yüzyılın ikinci yarısından sonra özellikle Latin Amerika edebiyatı ile adını duyuran büyüülü gerçekçilik terimi, çağdaş dünyanın hızla değişen yeni resmini ve karmaşık çok boyutlu gerçekliğini büyüülü içerik ile görme biçimi şeklinde tanımlanabilir. Bu terimin kuramsal temeli ve terimin edebiyat alanına taşınması yazar Massimo Bontempelli tarafından yayımlanan *Novecento* dergisinde yer alan çalışmayla oluşturulur. Büyüülü gerçekçilik ilk olarak yaşadığımız dünyada var olanın, yazarın “gerçekçi” bir şekilde tasvir etmesi gereken olayın ya da durumun açıklanamaz bir yönünü içerir. Aynı zamanda bu terim, sıra dışı olan olayları gerçeklikle birbirine bağlama, ona anlam yükleme böylece dünya ile insanın karşılıklı ilişkisinin yeni bir modelini yaratma durumudur. Bir bakıma olağanüstü bir olayın gerçek dünyada yaşanıyor olması ve okuyucunun bu duruma ikna olması için masalların, efsanelerin, mitolojik hikâyelerin ve fantastik unsurların yardımı, bu terimin büyüülü ve doğaüstü olan kısmını açıklamaktadır. Bunun dışında gerçekle efsanenin iç içe geçmesi, olanaksız olanın akla yatkın hale gelmesine yol açarak olağanüstü olanın da sıradan görünmesini sağlar (Kislitsin, 2011, ss. 274-275).

Kökleri romantizm ve ekspresyonizme dayanan büyüülü gerçekçilik terimi her ne kadar Latin Amerika romanının başarısı nedeniyle yaygın olarak bilinse de terimin örneğine tüm dünya edebiyatlarında rastlanır. Rus felsefeci O. Ovçarenko, bu durumu “*büyüülü gerçekçilik teriminin kullanımı, uzun zamandan beri Latin Amerika edebiyatının sınırlarını aşmıştır*” (Kislitsin, 2011, s. 275) cümlesiyle belirtir. Gabriel Garcia Marquez, Milan Kundera, Juan Rulfo, Haruki Murakami, Laura Esquivel, Yann Martel gibi yazarların eserlerinde rastlanan büyüülü gerçekçiliğin örneklerine Rus edebiyatında Gogol’ün erken dönem eserlerinde dahi rastlanır. Yazarın, “Burun”, “Palto” gibi öyküleri terimin kökeninin Rus edebiyatında daha da eski dönemlerde ele alındığını gösterir. Aynı şekilde M. Bulgakov’un “Usta ve Margarita” başlıklı eseri de terimin Rus edebiyatındaki önemli örneklerindendir. Sıradan ve açıklanamaz gerçek dışılığın birleşimi olarak adlandırabileceğimiz bu terimin anlatım biçimi çağdaş yazarların da ilgisini çeker. Çalışmamızda terime dair örnekler vermesiyle bilinen Rus edebiyatı yazarlarından Dina Rubina’nın “Çingene” adlı öyküsü büyüülü gerçekçilik üzerinden değerlendirilecek ve terimin özellikleri bağlamında incelenecektir.

Gerçeğin Büyüsü: Çingene

Modernist akımın temsilcileri James Joyce ve Virginia Woolf’un öldüğü 1941 yılından bu yana dünya edebiyatında postmodernizm çağı hâkimdir. Yeni biçimler, türler ve yöntemler arayışında olan pek çok yazar ve şair aynı şekilde edebiyatta yeni bir terim olan büyüülü gerçekçiliğe yönelir. Büyüülü gerçekçilik, büyüülü unsurların dünyanın gerçekçi resmine dahil edildiği sanatsal bir yöntemdir. Bu terimi ilk kez kullanan Franz Roh, insan zihninin bir ürünü olarak sanatın, gerçek yaşam biçimlerini taklit etmekten uzaklaşmaya, nesneler ve gündelik olan arasında sanatsal önemi reddeden gizli bağlantıları ifade etmeye çalıştığını belirtir. Fransız eleştirmen E. Jaloux ise büyüülü gerçekçiliğin rolünün, gerçekte tuhaf, lirik ve hatta fantastik olanı bulmak olduğunu ileri sürer. Ona göre bu unsurlar sayesinde günlük yaşamın şiirsel, gerçeküstü ve hatta sembolik dönüşümlere açık hale gelmesi sağlanır. Bu terime katkı sağlayan Kübalı yazar Alejo Carpentier, “Bu Dünyanın Krallığı” eserinin önsözünde kullandığı ve kabaca olağanüstü gerçeklik anlamına gelen “lo real maravilloso” ifadesini ortaya atar. Carpentier, büyüülü gerçekçilikte, anlatıyı fantastik yöne çekmeden olağanüstü unsurların ortaya konabileceği ve fikrin tam olarak gerçekleştirilmesi için gerekli olan gerçekliğin aynı oranda kurguya dâhil edilebileceğini ifade eder (Şalanova, 2018, ss. 54-55).

Çağdaş Rus edebiyatının önemli isimlerinden Dina Rubina da eserlerinde büyüülü gerçekçiliğe örnekler veren çalışmalarıyla bilinir. Yazar eserlerinde olağanüstü varlıklarla ilgili efsaneler, büyü, sihir, rüya ve kehanet gibi sıra dışı unsurlarının yanı sıra folklorik motifleri, halk kültürüne ait olan birçok öğeyi içeren eski halk inanışlarını, dinsel figürleri ve mitolojik efsaneleri oldukça

sık kullanır (Cebe, 2016, s.4). Buna rağmen Rubina'nın çalışmalarının edebi eğilimler ve akımlar sistemindeki yerinin ne olduğu sorusu henüz tam olarak net bir şekilde ifade edilememiştir. Bu açıdan yazarın çalışmalarını inceleyen akademik makalelerde yazarın hangi yönelimde olduğuna dair yansıtılan bakış açıları farklılık gösterir. Örneğin yazarın eserleri tanımlanırken yapılan incelemelerde "mistik roman" gibi daha temkinli bir tanımla sık karşılaşılabilir fakat bu tanım çok genelleştirilmiş gibi görünmekte ve eserin özelliklerini tam olarak yansıtamamaktadır. Aynı zamanda Rubina'nın eserleri incelenirken büyümlü gerçekçilik teriminin kullanıldığı akademik çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmalar yazarın hangi yönelimde yazdığına dair oluşan sorunun çözümüne katkıda bulunmakta olup büyümlü gerçekçiliğin özellikleri ile yazarın çalışmaları arasında tutarlı bir ilişki kurarak yazarın eserlerinde büyümlü gerçekçilik geleneğinin baskın olduğunu vurgular (Sorokina ve Abramenkova, 2019, s. 519). Yazarın 2007 yılında yayımlanan "Çingene" (Цыганка) adlı öyküsü ise büyümlü gerçekçilik teriminin içerik ve teknik özellikleriyle oldukça yoğun kullanıldığı bir eserdir.

Eser, küçük yaşlardan itibaren başına gelen olaylara anlam veremeyen bir kadının Çingene soyundan geldiğini öğrenmesi üzerine "*Çocukluğumdan beri onu hissediyordum. Hem meşhur kanımı hem de ensemdeki gölgesini*" (Rubina, 2021, s. 129) ifadesiyle bir takım alışılmadık olayların nedenini araştırmasıyla başlar. Yıllar sonra görüştüğü bir akrabasından büyük dedesinin Çingene bir kadınla olan evliliğini ve Çingene ninesinin Yahudi soykırımında torunlarıyla birlikte katledildiğini öğrenir. Çingene kadın kehanette bulunan ve kehaneti henüz gerçekleşmeden bile çocuklarının kendisinden önce öleceğini bilen doğaüstü güçlere sahip bir kadındır. Katledilmeden kısa bir süre önce soyundan olanlara haksızlık yapan her kim olursa bunun bedelini ödemesini dileyen Çingene kadının bu bedduasını öğrenmesi, öykü kahramanının yaşadığı şeyleri anlamlandırmasını sağlar. Kendi yaşantısında daha önce uğradığı zulümler karşısında ona haksızlık yapanların ağır bir şekilde cezalandırılmasına anlam veremeyen öykü kahramanı, Çingene soyundan geldiğini öğrendikten sonra bir takım doğaüstü açıklanamaz güçlerin artık onunla olduğunu derinden hisseder.

Büyümlü gerçekçiliğe ait eserlerde söz konusu kavramı diğer benzerlerinden ayıran özellik muceze olasılığı ve bunun gerçek olabilmek ihtimalidir. Rus düşünür Berdayev'e göre mistik olan, fantastik özelliklerden ziyade son derece gerçek bir görüntüden ibarettir. Terimin özelliklerine bakıldığında öykü karakterinin özel bir iç dünyası mevcuttur ve bu ilk başta gerçek dışı olarak adlandırılabilir. Böyle bir özne gerçekte olağandışı bir şey görebilir, hissedebilir ve bazen bu olağandışılığın uhrevi gerçekliğine ikna olur. Bu durumun yaratılması için ipuçları, gizli işaretler, kehanetler yoluyla gerçeklikle iletişim kurabilir. Başka bir deyişle, bu tür gerçeküstü işaretler onları algılayan bilince bağlı olarak gerçeküstünden gelen mesajlar gibi görünebilir ya da sadece şaşırtıcı tesadüfler akıl tarafından açıklanamaz şekilde oluşabilir. Bir mucizenin gerçekçi anlatıyı ifade ettiği durumlarda şüphe duyan zihin, belirli çekincelerle de olsa olağanüstü durumun gerçekliğini kabul eder (Gavrikov, 2021, ss. 37-39). Bu bilgiler ışığında incelediğimiz esere bakıldığında öykünün ana karakteri olan kadın, insanların ona haksızlık yaptığı ya da onu üzdüğü durumlarda "*Beni üzenlere hiç gücenmezdim, kızmazdım, karşılığında da onlara kötü davranmazdım çünkü eninde sonunda cezalarını çeceklerini biliyordum*" (Rubina, 2021, s. 157) ifadesini kullanır. Bu bağlamda olağan dışı olan bu güç artık kadın için gerçek bir duruma dönüşür. Bir başka deyişle büyümlü gerçekçiliğin terim özelliklerinde olduğu gibi kadının mistik olanı gerçek bir olay şeklinde kanıksadığı ileri sürülebilir.

Büyümlü gerçekçilik yalnızca mistik olanın değil, gündelik olanın da tasvir edilmesiyle karakterize edilir. Gerçekliğin özelliklerine dikkat edilirken eserde gerçek ve gerçek dışı arasındaki sınırlar oldukça yanılıcıdır. Anlatıcılar sürekli değişikliğe uğrarken, anlatı öznel bir yapıdadır. Olağanüstü ve gerçek birbirinin içine geçtiği için anlatıcılar ne gördükleri konusunda belirsizlik içinde ifade verirler. Bir şeyin onlara görünmüş olabileceğini, bir şeyi yanlış anlamış olabilecekle-

rini düşünürler. Anlatımları bazen kafa karıştırıcı, varsayımlarla dolu bir hal alır (Sorokina ve Abramenkova, 2019, s. 520). Esere bakıldığında da küçükken sınıf arkadaşları ya da komşu çocukları tarafından zorbalığa uğrayan kadının çektiği acıların ilahi bir şekilde cezalandırıldığı görülür. Örneğin kadın ona tekme atan, kantinde zorla parasını alan ya da şapkasını kafasından çekip top yerine onunla oynayan çocukların ertesi hafta kolunu kırdığını duyar. Aynı şekilde bisikletiyle bilerek küçük kıza çarpan bir çocuğun kısa bir süre sonra bisiklet kazası yaptığını ve kolunun artık aksak kalacağını öğrenir. Dolayısıyla eserde henüz okul yıllarındayken kendisine zarar verenlerin çok kısa sürede aynı şekilde cezalandırıldığı, büyüdüğünde ise kadına haksızlık yapanlara verilen cezaların artık ölümle sonuçlandığı görülür. Örneğin kadının en büyük hayali oğluyla birlikte deniz tatiline gitmektir. Bir yayınevinin editörüyle anlaşıp eser çevirisini tamamlayıp karşılığında hak ettiği parayı almayı bekler. Her gece oğluna hayalini anlatan kadın, çeviriyi tam vaktinde bitirip para alma zamanı geldiğinde yayınevi sahibinin kadının hakkı olan parayı vermediğini görür. Bu duruma çok üzülen kadın kısa süre sonra tatil yapmayı hayal ettiği yere adamın gittiğini ve daha ilk gün boğularak öldüğünü duyar. Eserde yer alan bu örneklerden yola çıkarak büyüülü gerçekçiliğin yapısal özelliğine bakıldığında kadının anlattıklarının gerçek ya da gerçek dışı olduğu ile ilgili net bir sınırın bulunmadığı görülür. Kadın içinde bulunduğu durumu henüz anlamlandıramazken gündelik yaşamın içinde büyüülü unsurların varlığı oldukça dikkat çeker.

Büyüülü gerçekçilik efsanelere, masallara ve halkın mistik fikirlerine dayalı olarak mitleştirilmiş olup asırlık bilgeliğin pek çok unsurunu yansıtmaktadır (Sorokina ve Abramenkova, 2019, s. 521). Esere bakıldığında da yaşadığı bu tip olağandışı durumları artık taşıyamaz hale gelen kadın bir arkadaşıyla içinde hissettiği ancak anlam veremediği şeyleri paylaşmaya karar verir. Bir gece arkadaşına başına gelen her şeyi anlatan kadın, arkadaşının “*Seni koruyanlar var*” (Rubina, 2021, s. 137) cümlesine anlam veremez. Bu konuyu anlamak için ısrar eden kadına arkadaşı bir Ermeni tarafından duyduğu hikâyeyi anlatır. Fal bakan ve ölümlerle konuşan bir kadın, yüce güçlerin insanları seçtiğini ve bu insanlar üzerinden kötülük yapanlara ceza verildiğini anlatır. Kötü insanların sınavlarının iyi insanlar üzerinden olacağı düşüncesi artık kadın için sıradan gelmeye başlar ve bu durum eserde şu sözlerle karşılık bulur: “*Zamanla sakinleştim, kaderimi kabul ettim. Hayat devam ediyordu... Hayatta adaletin var olduğunu, kimin ne için ve ne zaman ceza çekeceğini gösteriyordu*” (Rubina, 2021, s. 138). Üstelik eserin ilerleyen kısımlarında kadın, Çingene ninesinin soyundan gelen kuzeniyle karşılaşarak onun da farklı olduğunu ve bir şeylerin sıradan olmadığını “*Muhakkak o da benim gibi damarlarında dolaşan esrarengiz kanımı hissediyordu. Kendisi de dedemin torunlarından biriydi*” (Rubina, 2021, s. 139) cümlesiyle ifade eder. Kuzeniyle buluştuğunda Çingene ninesi hakkında her şeyi öğrenen kadın, onun geleceği gören, hatta nasıl öleceğini dahi bilen biri olması sebebiyle kendinin de Çingene soyundan gelmesinin bu tip güçlere yol açtığını düşünür. Eserin geneline bakıldığında Çingene olmanın fal ve kehanet gibi mistik durumlarla bir tutulan olgu şeklinde algılandığı da ileri sürülebilir. Bu bağlamda eserde bu tip güçlerin asırlarca gelen halk mitlerinin bir örneğini yansıttığı söylenebilir.

Büyüülü gerçekçi anlatılarda gerçekleşen hadiseler aslında var olmayan tamamen hayal gücüyle kurgulanmış alanlarda ve alternatif gerçeklikler sunan dünyalarda vuku bulmaktadır. Olaylar içinde yaşadığımız dünyada yaşanırken işin büyüülü kısmı da ya anlatıcı konumundaki kişilerinin inanç ve geleneklerinden doğan gizemin bu alana dâhil edilmesi ya da sıradan bir durumun abartılarak doğaüstü bir hale büründürülmesi şeklinde gerçekleşir. Birbirine tamamen zıt kutuplarda görünen bu ikiliğin bir arada anamlanabilmesi için gerçek ve gerçek dışı olaylar bir arada kabul edilir ve bu durum herhangi bir rahatsızlık uyandırmaz ya da tuhaf karşılanmaz. Aynı zamanda gerçekçi ve büyüülü özelliklerin birbiriyle çelişmeden uyumlu bir şekilde bütünleşebilmesi de oldukça önemlidir. Bir diğer özellik ise “yazarın ketumluğu” (authorial reticence) ilkesidir. Yazarın, doğaüstü olayların yaşanabildiği bir dünyaya inanmış olan karakter üzerinden hareket etmesi ge-

rekir. Bu yüzden olaylara bir açıklama getirme çabası içine girmemesi de elzemdir (Yücel, 2023, ss. 97-98). Esere bakıldığında Çingene kadının “*Benim kanımdan gelenleri üzenler bedelini ağır ödeyecek!*” (Rubina, 2021, s. 142) ifadesiyle dokuz kuşak soyunu korumaya aldığı ve kadının yaşamında hissettiği ilahi adaletin bu sebeple olduğuna son derece inançlı olması büyülu gerçekçiliğin yukarıda sözü geçen özelliklerinin bir yansımasıdır. Bu ifade ile bu gerçek dışılık son derece gerçek gözükmemekte ve sınırları net kestirilememektedir.

Büyülü gerçekçiliğe ait eserlerin bir diğer özelliği gerçekliği tasvir etmenin ana yolu olarak ikilik yaratmaktır. Bu durumda, tasvir edilen gerçek dışı katman ikincil bir karaktere sahip olabilir. Bir başka deyişle yazarın inandırıcı bir şekilde tasvir etmesi gereken durum, gerçeklikten kaçmanın bir yolu haline gelmeyip günlük yaşamın içine gömülür. Karakterlerden bazıları mistik olan durumları görebilir ve onlarla birlikte var olabilirken bazıları için bu erişilemezdir. Araştırmacılar, büyülu ve gerçek arasındaki etkileşimin farklı yollarına dikkat çekerek metinde tasvir edilen büyülu ve gerçek durumların dengeli hacmini, bireysel imgeler ile gerçek ve gerçek dışı kodların kaynaşmasının gerekliliğini savunur. Bu çatışma türü, büyülu ve gerçek olmak üzere iki dünyanın var olduğu, mekânsal ve zamansal antitezlerin bulunduğu eserlerde tanımlanır (Osipova, 2020, ss. 256-257). Ele aldığımız öyküde de çingene lanetinin gerçekliğe dair ikilik yaratması yukarıda sözü geçen bu özelliği pekiştirmektedir.

Büyülü gerçekçi eserlerde zamana bakıldığında bunun düz çizgisel değil; döngüsel bir düzlemde olduğu görülür. Bu döngüsel düzlemde geçmiş, gelecek ve şimdi iç içe geçmiş haldedir. Şimdiki zamanda geçen bir olay geçmişte oluyormuş gibi görünebilir. Bu durumda zamanın akışında bozulma gerçekleşecektir. Bu tür eserlerde zaman dairesel bir yönde ilerler veya şimdiki zaman tekrar eder. Modern ve post-modern eserlerde olduğu gibi büyülu gerçekçilikte de anlatımda sık sık geriye dönüşler yapılır. Bu durum da zamanın çizgisel bir yönde ilerlemediğini göstermektedir (Oranlı, 2021, s. 18). Büyülü gerçekçiliğin yapısal özelliği olan ileri geri zaman akışı “Çingene” eserinde de yer almakta olup anlatıcı kadının kuzeniyle karşılaşması ve kuzeninin ona Çingene ninelerinin hikâyesini anlatmasıyla başlar. Bu bağlamda eser içinde ikinci bir hikâye vuku bularak zamanda savaş dönemine dönülür ve Yahudi soykırımı üzerinden ninenin hayatı şimdi oluyormuş gibi anlatılır. Bu açıdan bakıldığında okuyucunun her iki öykü arasında bağ kurulması sağlanır.

Büyülü gerçekçilik bağlamında yazılmış eserlerin bir diğer özelliğine bakıldığında terim aracılığıyla olay örgüsü ve karakterler ele alınırken ulusal, tarihi ya da ruhani deneyimlere atıfta bulunarak bu anlamda kültürel bir bağlam oluşturulduğu görülür. Genel itibarıyla metinde bir arada var olan ve birbirinin içine geçen birincil ve gizli olmak üzere iki gerçeklik söz konusudur. Eserde fantastik unsurların nedenleri belirtilmemiş olup karakterler bunları basitçe kabul ederek bunlara karşı çıkmazlar. Çoğu zaman neden ve sonuç ters sırada verilirken zaman akışı çarpıtılır. Başka bir ifadeyle zaman döngüsel bir karaktere sahiptir ya da belirsiz bir şekilde görünür. Bu anlamda şimdinin geçmişe benzediği ya da geçmişi tekrarladığı bir durum şeklinde de sıklıkla kullanılır. Mekân, gerçek ve gerçek olmayan sınırları kaydırılarak, örneğin rüya görerek çarpıtılırken sıklıkla sembollere ve imgelere başvurulur. Bu semboller ya da imgeler de genelde folklor, mitolojik ve efsanevi konulardan beslenerek oluşturulur. Yazar, kahramanların eylemlerinin psikolojik analizini yapmayarak yalnızca duyuşsal algının ayrıntılarını ve kahramanların zihinsel yaşamını betimler. Dolayısıyla olaylara bakış açısı yer değiştirerek anlatıcının sesi üçüncü şahıstan birinci şahsa geçer. Nihayetinde de eserin sonu açık bırakılır; böylece okuyucu, anlatının büyülu mü yoksa gerçekçi mi olduğuna kendisi karar verir (Şalanova, 2018, ss. 56-57). Ele aldığımız eserde de kehanet olgusunun varlığıyla ruhani deneyimler göz önünde tutularak bu deneyimlerin yalnızca karakter üzerindeki etkisinin incelendiği, kadının yaşadığı durumun psikolojik açıdan yeterince tahlil edilmediği görülmektedir. Ayrıca, anlatıcıların sık sık değişmesi ve anlatılan olayların yorumunun okuyucuya bırakılması, büyülu gerçekçilik teriminin en belirgin özelliklerindendir.

Büyülü gerçekçi eserlerde akılla algılanamayan bir varlık ya da unsur baş koşul olsa da bu varlık ya da unsur eser boyunca iki farklı bakış açısı ile sunulur. İlk bakış açısında, eserdeki gerçek akıl ve mantığa dayandırılırken ikincisinde olağanüstü olay ya da olayları gündelik hayatın parçası gibi görme eğilimi mevcuttur. Eserdeki olağanüstülük anlatıcı ya da karakterlerin bir yansımasıdır. Bu durum ise, olağanüstü olanın çok doğal bir şey gibi anlatılırken gösterilmesiyle sağlanır. Üstelik daha doğal durması için anlatıcı olağanüstüyü ayrıntılı olarak tasvir eder. Doğal olarak büyüli durum gerçek dünyada geçer ve eserdeki tuhaflıklar sanki olağanmış gibi sunulur (Oranlı, 2021, s. 16). Bu bağlamda Rubina'nın incelediğimiz eserine bakıldığında eser otobiyografik eskizlerle dolu olup yazarın kendi hayatından, birçok arkadaşının ya da akrabasının hayatından sanki günlük yaşamın sıradan bir örneğini gösteren bir metin yarattığı izlenimi edinilir. Yazar, yaşlı kadının olağandışı yeteneklerini çok doğal bir durummuş gibi belirtmek için Komsomolka gazetesinde vermiş olduğu röportajında eserde de birebir geçen şu ifadeleri kullanarak büyüli gerçekçiliğin sıradanlık yönünü vurgular: *“Bana bazı şeyleri önceden söyleyen insanlar var... Ben bir çingene kadının torunuyum ve bazen herhangi bir olayı kendim de çok iyi hissedebiliyorum. Kendimde geliştirmedim ama yapmaktan kaçındığım şeyler var çünkü içimden bir ses fısıldıyor: “Yapma bunu!” Ve ben de çingene lanetine inanıyorum”* (Zavgorodnyaya ve Korsakov, 2017). Bu açıdan bakıldığında akılla algılanamayan bu durum yazar tarafından bizzat doğal bir olaymışçasına ifade edilir. Bunun yanı sıra lanet, kehanet gibi doğaüstü durumların eserin genelinde kullanılarak eserin gerçek ile gerçek dışılık arasında sıkıştığı ifade edilebilir.

Sonuç

Büyülü gerçekçiliğin sınırları ve özellikleri tanımlandığında, Dina Rubina'nın Çingene adlı eserinde büyüli gerçekçiliğin geleneklerinin var olduğunu gösteren pek çok örnek olduğu ifade edilebilir. Eserin yapısal özellikleri incelendiğinde de eserin büyüli gerçekçilik örneklerine uygun pek çok özelliği tanımlanır. Gerçek dışı ve gündelik olanın birleşimi, mistik olanın inandırıcı olarak kabul edilmesi, çok sesli anlatı, hikâyenin ileriye ve geriye sarması ile gösterilen karmaşık bir kronotop, karakterlerin ve kahramanların durumlarının tanımlanmasında belirsizlik, gizem ve açık bir son eserin yapısını büyüli gerçekçilik bağlamında değerlendirmesine olanak sağlar. Bunun dışında mitoloji, halk bilincine yönelik göndermeler, varoluşsal sorunlar geleneksel olarak büyüli gerçekçilik çerçevesinde ele alınan eserlerin tasvir özellikleri ile birleştirilerek verilir. Bu özellikler, söz konusu terimin geleneklerinin eserde devam eden bir süreklilikle yer aldığını göstermektedir. Sonuç olarak eserin konusunu oluşturan bir takım doğaüstü açıklanamaz güçlere sahip bir kadının yaşadıklarının ilk başta mucize olarak değerlendirilmesi ve bunun gerçek olabilme ihtimalinin vuku bulması, bir başka deyişle büyüli ve gerçek durumların dengeli verilmesi eserin büyüli gerçekçilik terimine uygun olduğu çıkarımını yapmamızı sağlar. Sınırları net bir şekilde belirlenmiş büyüli gerçekçiliğin terim özelliklerinde olduğu gibi öykü kahramanı kadının mistik olanı gerçek bir olay olarak kanıksadığı söylenebilir. Bu gerçekçiliği ise efsanelere, masallara ve halkın mistik fikirlerine dayandırması ile mitleştirmiş olup bu durumun eserde çingene lanetiyle birleştirmesi sayesinde bir anlamda kültürel bir bağlam oluşturulduğu görülür. Aynı zamanda şimdiki zamanda geçen eser içinde ikinci bir hikâye vuku bularak zamanda oynamaların olduğu da görülmektedir. Genel itibarıyla metinde bir arada olan ve birbirinin içine geçen birincil ve gizli olmak üzere iki gerçeklik söz konusudur. Bu nedenle Rubina'nın “Çingene” adlı öyküsü, büyüli gerçekçiliğin çağdaş Rus edebiyatındaki başarılı bir temsili olarak değerlendirilebilir.

Extended Abstract

Magical realism involves, firstly, an inexplicable aspect of what exists in the world we live in, an event or situation that the author must portray in a ‘realistic’ way. At the same time, this term refers to the situation of linking extraordinary events with reality, attributing meaning to it, thus

creating a new model of the mutual relationship between the world and man. In a way, the fact that an extraordinary event takes place in the real world and the help of fairy tales, legends, mythological stories and fantastic elements to convince the reader of this situation explains the magical and supernatural part of this term. In addition, the intertwining of reality and legend makes the impossible seem plausible and the extraordinary seem ordinary. The narrative form of this term, which we can call the combination of the ordinary and inexplicable unreality, also attracts the attention of contemporary writers. In our study, the story 'Gypsy' by Dina Rubina, a Russian writer known for giving examples of the term, is evaluated through magical realism and analysed in the context of the characteristics of the term. The story of the author, published in 2007, is a work in which the term magical realism is used quite intensively with its content and technical features.

The fact that the experiences of a woman with some supernatural inexplicable powers, which constitute the subject of the work, are considered as miracles at first and the possibility of this being real, in other words, the balanced presentation of magical and real situations allows us to infer that the work is in accordance with the term magical realism. The work begins with a woman, who cannot make sense of the events that happen to her from an early age, investigating the cause of some unusual events upon learning that she is of Gypsy descent. Years later, she learns from a relative that her great-grandfather was married to a Gypsy woman and that her Gypsy grandmother was massacred with her grandchildren during the Holocaust. The Gypsy woman is a woman with supernatural powers who prophesies and knows that her children will die before her even before her prophecy is fulfilled. Learning this curse of the Gypsy woman, who wished that whoever did injustice to her descendants shortly before she was slaughtered would pay for it, enables the protagonist of the story to make sense of what he has been through. The protagonist of the story, who could not make sense of the severe punishment of those who wronged him in the face of the atrocities he had suffered in his own life before, deeply feels that some supernatural inexplicable powers are now with him after he learns that he is of Gypsy descent.

As in the term characteristics of magical realism with clearly defined boundaries, it can be said that the heroine of the story takes the mystical for granted as a real event. She mythologises this realism by basing it on legends, fairy tales and mystical ideas of the people, and it is seen that a cultural context is created in a sense by combining this situation with the gypsy curse in the work. At the same time, it is also seen that there is a second story in the work, which is set in the present tense. The combination of the unreal and the everyday, the acceptance of the mystical as credible, polyphonic narration, a complex chronotope shown by the forward and backward winding of the story, uncertainty in defining the situations of the characters and heroes, mystery and an open ending allow the structure of the work to be evaluated in the context of magical realism. In addition, mythology, references to folk consciousness, existential problems are combined with the descriptive features of works traditionally considered within the framework of magical realism. These features show that the traditions of the term in question are included in the work with an ongoing continuity. In general, there are two realities, primary and hidden, which coexist and intertwine in the text. Therefore, Rubina's story 'Gypsy' can be considered as a successful representation of magical realism in contemporary Russian literature.

Yapay Zeka Kullanımı: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zeka tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar(lar) tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir.

Use of Artificial Intelligence: No artificial intelligence-based tools or applications were used in this research process. The entire content of this study was created by the author(s) in accordance with scientific research methods and academic ethical principles."

Kaynakça

- Cebe, A. (2016). Dina Rubina'nın Romanlarında Temel Motifler. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.)
- Gavrikov, V. A. (2021). Rossiya v mire: Proza Dinı Rubinoy v kontekste Mističeskogo realizma. Materialı X. Mejdunarodnoy naučno-praktičeskoy konferentsii. Moskva:Penza 15-16 aprelya.
- Kislitsın, K. N. (2011). Magičeskiy realizm. *Entsiklopediya gumanitarnıh nauk*. No:1 (7). ss 274-277.
- Oranlı, S. N. (2021). Büyülı Gerçekçilik ve Türk Edebiyatı'nda Büyülı Gerçekçilik. Ordu: Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayımlanmamış Doktora Tezi.)
- Osipova, O. İ. (2020). Magičeskiy realizm skvoz prizmu hudojestvennogo konflikta. *Naučnyy dialog*. No:11. ss 254-268.
- Rubina, D. (2021). *Tsıganka*. Moskva:İzd. Eskmo.
- Sorokina, N. V. & Abramenkova, L. Y. (2020). Traditsii magičeskogo realizma v romane Dinı Rubinoy 'Poçerk Leonardo'. *Neofilologiya*. T 5 (20). ss 518-525.
- Şalanova, O. L. (2018). Magičeskiy realizm kak hudojestvenniy metod. *Mejdunarodnyy naučnyy jurnal 'Vestnik Nauki'* №9 (9). Tom 3. ss 54-57.
- Yücel, H. İ. (2023). Büyülı Gerçekçilik Kavramı ve 1980 Sonrası Türk Romanındaki Yansımaları. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayımlanmamış Doktora Tezi.)
- Zavgorodnyaya, D. ve Korsakov, D. (2017). "Dina Rubina: ya veryu v tsıganskiye proroçestva i proklyatiya." <https://www.kp.ru/daily/26704.3/3727694/> (Erişim tarihi: 2025)